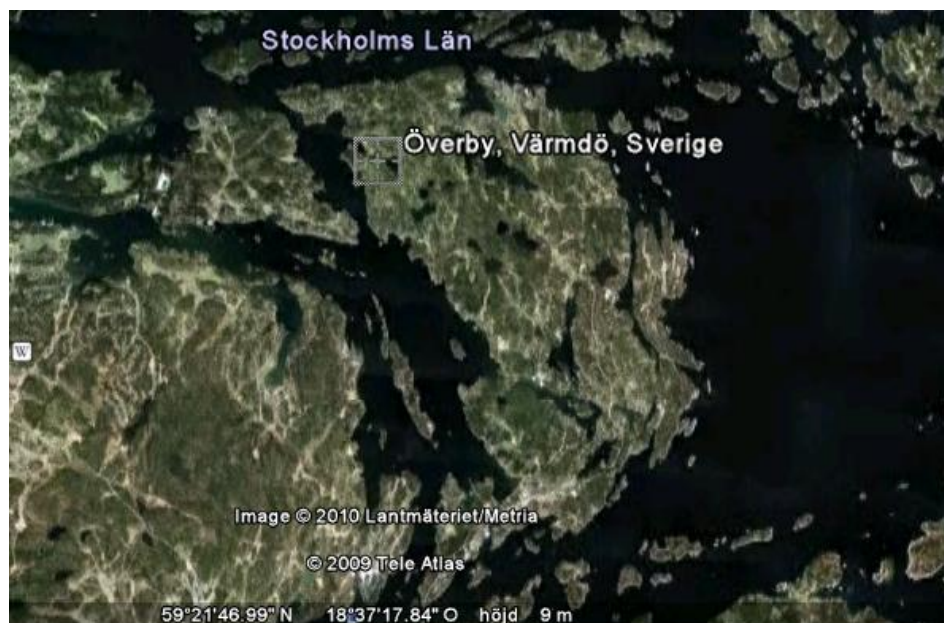

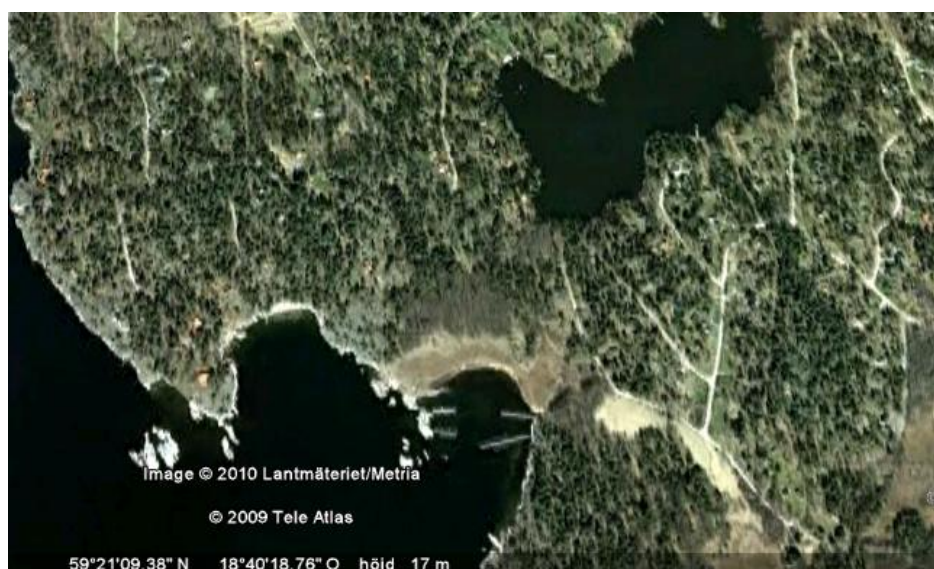
Överby på 50-talet.

En berättelse om hur det var att växa upp som sommarboende på Vindö/Överby.

Presentation av Jan Lindell vid en berättarafton arrangerad av Djurö Konst och Kultur 2010-01-14.

Vid en sökning på Google Maps med "Överby Värmdö Sverige" kommer denna karta fram. Överbyområdet ligger vid och söder om markeringen. Nedan ses mitt eget område vid Långsjöns västra sida.

A Bakgrund:

1 Människorna

Bild 4

På sin 70-årsdag uppvaktades Milla Wästberg av alla sina grannar i kläder från sekelskiftet (H Lindell).

De som flyttade till Överby i mitten av 30-talet var en relativt homogen grupp familjer, stockholmare där mannen ofta var tjänstemän i karriären. Deras fruar var ute på Vindö hela skollovet och papporna kom ut på lör-/fredagskvällen. Personerna på bilden bodde alla vid Långsjön väst/nordsida och hade mycket trevligt tillsammans med diverse kalas, bridge etc. Killarna spelade terränggolf hos oss varje helg och hjälpte varandra med praktiska problem: t.ex Pumppreparationssällskapet var aktivt varje vår när man skulle sätta igång handpump med järnrör till Långsjön för att ta upp disk- och tvättvatten under sommartiden.

2 Bebyggelse – stugan

Föräldragenerationens första byggnation mitten av 30-talet blev en "bygga-till-stuga". Man lånade inte gärna pengar för att bygga som sommarstuga. Istället byggde man till lite i taget. Huset ovan är byggt i 2 moduler. Sedermera har tillkommit ytterligare delar men denna bit finns fortfarande kvar.

Varje sommar var vi barn på Överby. När vi blev äldre tog vi ett sommarjobb vanligtvis i sta´n eller som här med tidningsförsäljning. Ett flygplan kom dagligen med kvällstidningarna kl 14. När vi blev äldre kom det in utlandsresor för att se Europa och förkovra sig i engelska, tyska och franska men vi återkom alltid till Överby.

2 Villaägar/tomtföreningen

ÖVERBY SOM VI MINNS DET

De första sommargästerna gick så småningom – 1947 - samman i en förening med uppgift att förvalta de gemensamma ägorna och vägarna inom området.

Till 50-årsjubileet 1997 fick jag till uppgift att sammanställa en skrift om de gångna åren. Jag fick då idén att låta de personer som ville bidra göra det med att skriva ned några minnen från sin tid i Överby. Till den skriften bidrog Carl Anton med denna teckning som användes som omslagsbild.

Den vanliga sättningen vid midsommardansen var: Lars Eriksson klarinet, Olle Naess trombone, Per Naess trumpet och Björn Callin dansanförare, för tillfället i gitarr (L Eriksson).

Föreningen stod för midsommarmfesten efter det att fotbollsplanen kom till på 50-talet. En start av kommande simskoleverksamhet vid stora badet gjordes genom att pappa Herbert ordnade att man kunde ta simborgarmärket under ett par veckor i juli.

B Yttre förutsättningar:

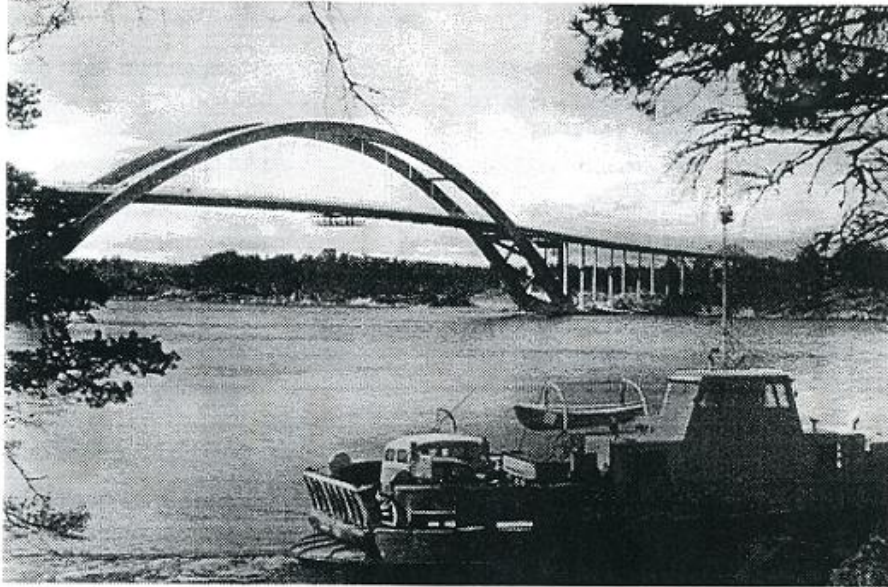
1 Vatten-vatten-vatten

Vattnet var en mycket viktig del av vardagens nöjen, sysselsättningar om sommaren. Om man som vi bor vid en insjö blir morgondoppet den självklara starten på dagen. Badandet varade gärna en timme eller mer med dykningar och hopp från brygga och strand. Drömmen om att kunna segla resulterade i denna segeleka i Långsjön. När solen gassar och sommaren står i sin fulla blom tog man sin – eller kompisens - lilla utombordare till någon närbelägen ö eller skär. Där bestod programmet av att undersöka alla delar av öns natur såväl på land som i och under vattnet.

Regattan i Sandhamn den sista veckan i Juli var viktigt att vara med om. Vanligtvis tog vi den lilla snurran med grannens 4-mannatält för ett par dagars besök på Lökholmen och framförallt träffa andra ungdomar, kompisar i Sandhamn, se på segelbåtarna och se på starten av tävlingarna. Ett år kunde vi åka till Sandhamn tillsammans på en gammal sandskuta som ägdes av en lite äldre bekanting : mycket minnesvärd sandhamnstur!

2 Sommar-Vinter

Den sista färjan med nya bron i bakgrunden (A Lilja).

*Färjan Ramsmora Djurö - sista turen
PINGSTEN 1938 - 26 MAJ 1962
Av Robban Broberg*

Att resa till landet var naturligt under den snöfria tiden. Hela sommaren tillbringades där och helgerna före/efter sommaren. Nu, idag när vintern står på som bäst, kommer jag att tänka på att vi var ute i stugan mitt i vintern i mitten av 40-talet, en vecka under sportlovet.

Bakgrunden var att vi året innan byggt till stugan med en sektion till med kök och sovrums med kamin. Det vore trevligt att tillbringa några dagar därute. Mamma tyckte att vi även kunde få plats med en grannfru med dotter. Men hur skulle man ta sig dit? Den vanliga vägen var ju via Kalvsvik + passbåten till Överby. Nu var det is på vattnet samtidigt en omfattande packning att ta med, ingen bil - pappa var på vardagarna inte tillgänglig med sin tjänstebil – då kom mamma på idén att åka via Djurö, dvs buss + färjan, som vi aldrig hade använt tidigare, och hon ordnade någon som sedan kunde transportera oss upp till Överby i en personbil. Det blev några härliga dagar i fint vinterväder, med sol, skidor och skridskor på sjön. Stugan funkade även på vintern!

3 Kommunikationerna

Maritana var skönheten bland passbåtar (A Englund).

Att resa till stugan: Det fanns Ångbåten Sandhamn I att resa med till Överby fram till 40-talets mitt. Därefter Wallenbergs gula bussar eller bilen till Kalvsvik eftersom en passbåtslinje kunde ta oss till Överby (Schmitterlöv och senare Englund) och man promenerade sedan ca 2-3 km till stugan. I mitten av 50-talet kom färjan i Ramsmora – Djurö in i och med att turerna där blev fler och vägen över ön bättrades. Det gick inte så mycket snabbare att resa den vägen därför att kön för att komma med färjan var så lång, i början en färja 2-3 turer i timmen med 8 bilar.

Pappa var gräsänklig under sommaren: Han kom på besök bara över helgerna beroende på den långa resan. Att resa varje dag var helt uteslutet innan bron kom till.

4 Vardagens nödtorft – mat och dryck

Det fanns 2 viktiga förutsättningar i Överby: Christensons handel och en Järnhandel-färg-Post i Överby. Det hörde till vardagens knog att stå i kö (sitta utanför butiken) och vänta på sin tur att handla middagsmaten, därefter gå ned till Posten och hämta sin dagstidning och kolla om det kommit någon post. Många av ungdomarna praktiserade/sommarjobbade i Christensons Handel några veckor.

Nyfångad strömning såldes av Ulfvin och senare Englund, om man beställde dagen innan var man säker att få sitt paket. Färska grönsaker kunde man handla hos "Kanin-Pelle" - trädgårdsmästare Pettersson - liksom hos Tamms egen trädgårdsmästare Karlsson. Mjölken körde Persson, bonden i Tranvik, ut att hämtas på en liten pall morgon eller kväll.

C Sysselsättningar:

1 Naturen – Tammstorpsområdet

”Ingeniör Tamm” ägde området söder om Överby och mycket av marken arrenderades av Persson, en bonde som hade lite djur och som odlade upp de små åkrar som fanns. Området närmast vårt vid Långsjön ingick i våra revir och många av våra äventyr utspelade sig i dess skogar.

Vår: ”Har det hänt nå’t i naturen under vintern?” Vårpromenad på Tamms udde.
Höst: Svamplockning på Tammens’ med föräldrar i augusti

Höst: Svampar letade man efter i Tranvik/Tammstorpsområdet tillsammans med familjen
2 Ungdomar

Fotbollsplan skapades av villaägareföreningen i början av 50-talet. Utöver midsommarafton blev den en stadig mötesplats så gott som varje dag för 5-10 killar i ungefär samma ålder. Några fastboende deltog t. ex. två estländska pojkar (ett tecken på att det bodde många ester i skärgården vid den tiden – fadern byggde båtar). Så småningom växte självförtroendet så mycket att vi utmanade Djurö IF på fotbollsmatch – planen var där nuvarande biblioteket ligger. Minns inte helt klart, men tror att vi förlorade den ”landskampen” med 6-0 – djurökillarna var nog lite mer samspelade. Innan vi cyklade hem blev vi bjudna på saft och bullar, så allt kändes helt ok.

Snickerboa: Kompisen Björn hade en fin bod med verktyg och material för att göra diverse saker. Det blev allt mellan lådbilar och många modellflygplan såväl med propeller som med readrift.

Gänget: Vid lite högre ålder kom flickorna in i sammanhanget. Vi träffades t.ex. vid stora eken, ångbåtsbryggan eller hemma hos någon, snackade och lyssnade på den nyaste jazzmusiken.

Dansbana vid Vämlingens strand gav upp före det att vi ägnade oss åt dans. När vi var i den åldern ordnade fastboende (Englund, Ulfvin m.fl) resor på lördagskvällarna med en stadig motorbåt – Maritana - till dansbanan på Saltarö. När den dansbanan upphörde blev det Stavsnäs som blev målet istället.

Tältbion kom och visade film några gånger under sommaren under flera års tid, tidigt 50-tal. Det var ett mycket uppskattat engagemang för alla åldrar.

Sammanfattningsvis var det en härlig miljö att växa upp i. Det är fortfarande så att Vindö ligger oss närmare om hjärtat än hur/var vi bor inne i Stockholm.